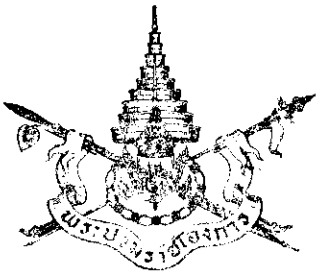

พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
พ.ศ. ๒๔๙๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๗
เป็นปีที่ ๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เหมาะสมแก่กาลสมัย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๙๗"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๐ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๕

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"การเวนคืน" หมายความว่า การบังคับเวนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นตามเงื่อนไขแห่งพระราชบัญญัตินี้

"เจ้าหน้าที่" หมายความว่า กระทรวงทบวงกรมในรัฐบาล หรือทบวงการเมืองอื่น หรือบุคคลผู้กระทำการแทน

ประโยชน์ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจที่จะกระทำการใด ๆ ที่ได้รับอำนาจให้กระทำ หรือควบคุมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้

หมวด ๑
การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

มาตรา ๕ อสังหาริมทรัพย์ซึ่งรัฐต้องการเพื่อกิจการใด ๆ อันจำเป็นเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศโดยตรง หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือประโยชน์ของรัฐอย่างอื่นนั้น เมื่อมิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้เวนคืนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ เมื่อรัฐบาลได้ตกลงจะกระทำกิจการใดดังกล่าวในมาตรา ๕ แต่ยังมิได้กระทำการสำรวจที่ที่เหมาะจะให้แน่นอน จะได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่คิดว่าจะเวนคืนนั้นขึ้นฉบับหนึ่ง

ในพระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุ

(ก) ความประสงค์ที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์

(ข) เจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์

(ค) กำหนดเขตที่ดินที่ต้องเวนคืน

ให้มีแผนที่หรือแผนผังประเมินเขตที่ดินในบริเวณที่คิดว่าจะต้องเวนคืน และแสดงเขตที่ดินที่อยู่ในบริเวณที่ประเมินนั้น ติดไว้ท้ายพระราชกฤษฎีกานั้น แผนที่หรือแผนผังที่กล่าวมานี้ให้ถือว่าเป็นส่วนแห่งพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาเช่นว่านี้มีอายุสองปี หรือตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกานั้น แต่ต้องไม่เกินห้าปี แล้วแต่จะเห็นว่าจำเป็น เพื่อทำการสำรวจที่ดินที่เจาะจงต้องเวนคืนนั้น

มาตรา ๗ ภายในกำหนดอายุแห่งพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในมาตราก่อน เจ้าหน้าที่มีสิทธิเข้าไปกระทำกิจการใดๆ ในที่ดินซึ่งอยู่ภายในเขตตามแผนที่เท่าที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อการสำรวจ แต่ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินโดยชอบด้วยกฎหมายต้องได้รับคำบอกกล่าวถึงกิจการที่ต้องกระทำไม่น้อยกว่าสามวันก่อนเริ่มกระทำกิจการนั้น และชอบที่จะได้รับค่าทดแทนสำหรับความเสียหายซึ่งเกิดขึ้นจากการที่กระทำนั้น

มาตรา ๘ เมื่อได้กระทำการสำรวจที่ซึ่งจะต้องเวนคืนตลอดทั้งหมด หรือเฉพาะแต่ส่วนใดส่วนหนึ่งแล้ว ให้ออกพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฉบับหนึ่งเพื่อให้

เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และให้ระบุที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นที่ต้องเวนคืน พร้อมทั้งรายชื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินโดยชอบด้วยกฎหมาย

ให้มีแผนที่หรือแผนผังแสดงเขตทรัพย์สินที่เวนคืนอย่างชัดเจนไว้ท้ายพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และให้ถือว่าแผนที่หรือแผนผังนั้นเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราชบัญญัตินั้น

เขตที่ดินนั้นต้องปักหลักหมายเขตไว้โดยชัดเจนก่อนที่จะออกพระราชบัญญัติ

มาตรา ๕ นอกจากที่จะต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้เจ้าหน้าที่มอบสำเนาอันเท่าจริงแห่งพระราชกฤษฎีกาและพระราชบัญญัติดังกล่าวในมาตรา ๖ และมาตรา ๘ พร้อมทั้งแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาและพระราชบัญญัตินั้น ๆ ไว้ ณ สถานที่เหล่านี้ คือ

ก. ที่ทำการเจ้าหน้าที่

ข. ที่ทำการผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนนั้นตั้งอยู่

ก. ที่ว่าการอำเภอ หรือหอทะเบียนที่ดิน ในตำบลซึ่งทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนนั้นตั้งอยู่

สำเนาพระราชกฤษฎีกาและพระราชบัญญัติและแผนที่ซึ่งมอบไว้นั้น ให้ผู้มีส่วนได้เสียตรวจดูได้โดยไม่คิดมูลค่า

มาตรา ๑๐ นับตั้งแต่วันใช้บังคับพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตั้งกล่าวในมาตรา ๘ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนนั้นตกมาเป็นของเจ้าหน้าที่ แต่เจ้าหน้าที่จะมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นได้ต่อเมื่อได้ใช้เงินหรือวางเงินค่าทดแทนแล้ว ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ตั้งแต่วันใช้บังคับพระราชบัญญัติตั้งกล่าวในวรรคแรก บรรดาการจำนอง บุริมสิทธิ์ หรือทรัพยสิทธิซึ่งมีอยู่ในส่วนอสังหาริมทรัพย์ซึ่งเวนคืนนั้น เป็นอันสิ้นสุดลง แต่สิทธิของผู้รับประโยชน์ในการที่จะได้รับชดใช้จากเงินค่าทดแทนนั้นยังคงมีอยู่ แต่ผู้รับประโยชน์จะต้องร้องขอรับชำระจากเงินค่าทดแทนนั้นภายในหนึ่งเดือน นับตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งความตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕ หรือถ้าเงินค่าทดแทนนั้นให้แก่เจ้าของทรัพย์สินในวันใดภายหลัง ก็ต้องร้องขอเสียก่อนวันนั้น

ตั้งแต่วันใช้บังคับพระราชบัญญัติดังกล่าวในวรรคแรก ถ้าผู้มีสิทธิในทรัพย์สินนั้นโอนสิทธิให้แก่บุคคลภายนอก ผู้รับโอนนั้นมีสิทธิที่จะเรียกร้องได้ก็แต่เฉพาะเงินค่าทดแทนเท่านั้น

หมวด ๒
เงินค่าทดแทน

มาตรา ๑๑ เงินค่าทดแทนนั้น ให้กำหนดให้แก่

(๑) เจ้าของที่ดินที่ต้องเวนคืน

(๒) เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่รื้อถอนไม่ได้ ซึ่งมีอยู่ในที่ดินนั้นในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกา ตามความในมาตรา ๖ หรือได้ปลูกสร้างขึ้นภายหลังโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่

(๓) ผู้เช่าที่ดิน โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างในที่ดินที่ต้องเวนคืน แต่การเช่านั้นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือแสดงต่อเจ้าหน้าที่ และหลักฐานนั้นได้ทำไว้ก่อนวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาตามความในมาตรา ๖ หรือได้ทำขึ้นภายหลังวันนั้นโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ และการเช่านั้นยังไม่ระงับไปในวันที่เจ้าหน้าที่ได้เข้าครอบครองที่ดิน โรงเรือน หรือสิ่ง

ปลูกสร้างนั้น แต่เงินค่าทดแทนในการเช่านี้พึงกำหนดให้เฉพาะที่ผู้เช่าได้เสียหายจริง โดยเหตุที่ต้องออกจากที่ดิน โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างก่อนสัญญาเช่าระงับ

(๔) เจ้าของต้นไม้ยืนต้นซึ่งขึ้นอยู่ในที่ดินในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาตามความในมาตรา ๖ หรือปลูกขึ้นภายหลังโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่

(๕) เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่รื้อถอนได้ซึ่งอยู่ในที่ดินในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาตามความในมาตรา ๖ แต่เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่รื้อถอนได้นั้น ต้องไม่เป็นผู้ที่จำต้องรื้อถอนสิ่งเหล่านั้นไปเมื่อเพียงแต่ได้รับแจ้งความของเจ้าของที่ดิน แต่เงินค่าทดแทนดังกล่าวใน (๕) นี้ พึงกำหนดให้เฉพาะค่ารื้อขนโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างรวมทั้งค่าปลูกสร้างใหม่ด้วย

(๖) บุคคลผู้เสียสิทธิในการใช้ทาง หรือเสียสิทธิในการวางท่อน้ำ ท่อระบายน้ำ สายไฟฟ้า หรือสิ่งอื่นซึ่งคล้ายกันผ่านที่ดิน ซึ่งต้องเวนคืนตามมาตรา ๑๓๔๙ หรือมาตรา ๑๓๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อบุคคล

เช่นว่านั้นได้ให้ค่าทดแทนในการที่ได้ใช้สิทธินั้น ๆ แก่เจ้าของที่ดินไปแล้ว

มาตรา ๑๒ เมื่อต้องเวนคืนโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างแต่เพียงส่วนหนึ่ง เจ้าของจะร้องขอให้เวนคืนส่วนที่ยังเหลืออยู่ซึ่งใช้การไม่ได้นั้นด้วยก็ได้

เมื่อมีข้อพิพาทกัน ให้ตั้งอนุญาโตตุลาการดั่งที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕

มาตรา ๑๓ เนื่องจากการที่เวนคืนที่ดิน ถ้าเนื้อที่ดินแปลงใดที่เหลืออยู่นั้นน้อยกว่าร้อยตารางเมตร หรือด้านใดด้านหนึ่งต่ำกว่าสิบเมตร เจ้าของจะร้องขอให้เวนคืนที่ดินนั้นหมดทั้งแปลงก็ได้ แต่ที่ดินที่เหลือนั้นต้องไม่ติดต่อเป็นผืนเดียวกับที่ดินแปลงอื่นของเจ้าของเดียวกัน

มาตรา ๑๔ เงินค่าทดแทนที่จะให้แก่เจ้าของตามมาตรา ๑๑ นั้น ถ้าไม่มีบัญญัติเป็นพิเศษในพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฉบับใดเป็นเฉพาะแล้ว ให้กำหนดราคาทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนตามความเป็นธรรมที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาตามความในมาตรา ๖ ทั้งนี้ให้นำราคา

ปานกลางของที่ดินซึ่งตีราคาเพื่อประโยชน์แห่งการเสียภาษีบำรุงท้องที่ สภาพ และทำเลของทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนนั้นมาประกอบการพิจารณาด้วย ถ้าการงานหรือกิจการอย่างใดที่ทำไปในการเวนคืนได้กระทำให้ทรัพย์สินที่เหลืออยู่นั้นมีราคาสูงขึ้นเป็นพิเศษในขณะนั้น ให้เอาราคาที่สูงขึ้นนั้นหักกับค่าทดแทน แต่ไม่ให้ถือว่าราคาทรัพย์สินที่มีขึ้นนั้นสูงไปกว่าจำนวนเงินค่าทดแทนเพื่อจะให้เจ้าของทรัพย์สินต้องกลับใช้เงินให้อีก

ถ้าต้องเวนคืนทรัพย์สินแต่เพียงส่วนหนึ่ง และส่วนที่เหลือนั้นลดน้อยถอยราคาลง ให้กำหนดเงินค่าทดแทนให้เฉพาะสำหรับส่วนที่เหลืออันลดน้อยถอยราคาลงนั้นด้วย

ถ้าเจ้าของอยู่ในที่ดินหรือโรงเรือนซึ่งต้องเวนคืนนั้น หรือประกอบการค้าขายหรือการงานอันชอบด้วยกฎหมายอยู่ในที่ดินหรือโรงเรือนนั้น และบุคคลดั่งกล่าวได้รับการเสียหายเนื่องจากการที่จำต้องออกจากที่ดินหรือโรงเรือน ให้กำหนดเงินค่าทดแทนให้สำหรับการเสียหายนั้นด้วย

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่เจ้าของได้ที่ดินมา และมิได้ใช้อยู่อาศัยหรือใช้ประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพหรือทำประโยชน์ใน

ที่ดินนั้นโดยแท้จริง ถ้าหากได้มีการเวนคืนที่ดินนั้นภายในห้าปีนับแต่วันที่ได้ที่ดินนั้นมา ให้กำหนดเงินค่าทดแทนเท่าราคาที่ดินในขณะที่ได้ที่ดินนั้น ถ้าเงินค่าทดแทนดังกล่าวจะต่ำกว่าเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๑๔

มาตรา ๑๖ ในกรณีใช้บังคับพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยมิได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาตามความในมาตรา ๖ และพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มิได้กำหนดค่าทดแทนเป็นอย่างอื่น ให้กำหนดราคาทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนนั้นตามความเป็นธรรมที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และให้นำความในมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๗ ห้ามมิให้คิดเงินค่าทดแทนสำหรับราคาที่ดินที่สูงขึ้นเพราะทรัพย์สินเหล่านี้ คือ

(๑) โรงเรือนหรือสิ่งที่เพิ่มเติม การเพาะปลูก หรือการทำให้เจริญขึ้น หรือการเช่าซึ่งได้ทำขึ้นภายหลังวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาตามความในมาตรา ๖ โดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ เว้นแต่การทำนาหรือการทำสวนตามที่จัดทำอยู่ตามปกติ

(๒) โรงเรือนหรือสิ่งเพิ่มเติม การเพาะปลูก หรือการทำให้ที่เจริญขึ้น หรือการเช่าซึ่งปรากฏว่าได้ทำขึ้นก่อนวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาตามความในมาตรา ๖ โดยอุบายฉ้อฉลเพื่อประสงค์ที่จะได้รับเงินค่าทดแทน

หมวด ๓

วิธีเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

มาตรา ๑๘ เมื่อใช้บังคับพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์แล้ว และเมื่อเจ้าหน้าที่ร้องขอ รัฐบาลจะได้ตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ ให้มีจำนวนกรรมการคณะหนึ่งอย่างน้อยสามคน คนหนึ่งเป็นพนักงานของเจ้าหน้าที่นอกนั้นเป็นพนักงานของกระทรวงทบวงกรมอื่น แล้วแต่จะเห็นเป็นการสมควร

คณะกรรมการนี้ให้มีหน้าที่ตรวจดูที่ดิน หรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นอันต้องเวนคืน และพยายามไกล่เกลี่ยให้ตกลงกันในเรื่องจำนวนเงินค่าทดแทน

รายชื่อกรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และตำบลที่ซึ่งกรรมการจะออกไปกระทำการตามหน้าที่นั้น ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๙ เมื่อได้รับสำเนาพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์แล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอจัดการให้กำนันผู้ใหญ่บ้านประกาศให้ราษฎรในเขตที่เกี่ยวข้องให้ทราบข้อความในพระราชบัญญัตินั้น และจัดการโฆษณาให้ทราบโดยวิธีใดอื่นอีกเท่าที่จะทำได้ ให้เจ้าพนักงานปกครองท้องที่ปิดประกาศแจ้งความไว้ ณ ที่ดิน โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างซึ่งต้องเวนคืน และส่งประกาศแจ้งความให้แก่บรรดาบุคคลผู้มีสิทธิได้เงินค่าทดแทน หรือรับชำระเงินจากค่าทดแทนตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๐ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ซึ่งเจ้าพนักงานทราบได้จากทะเบียนที่ดินหรือจากทางอื่น โดยส่งประกาศแจ้งความให้บุคคลดังกล่าวแล้วนั้นเอง หรือโดยทางจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ และเจ้าพนักงานปกครองท้องที่จะต้องแจ้งให้บุคคลนั้น ๆ ทราบด้วยว่า จะต้องเสนอคำขอร้องต่อกรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในเวลาที่มาตรวจ

มาตรา ๒๐ กรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องแจ้งความล่วงหน้าให้อำเภอทราบถึงวันที่จะมาตรวจ อย่างน้อยสามสิบวัน และเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ต้องแจ้งวันที่กำหนดนั้นให้ราษฎรในท้องที่ทราบทั่วกัน ให้เจ้าพนักงานปกครอง

ท้องที่แจ้งเป็นหนังสือแก่บุคคลที่อ้างว่ามีสิทธิ หรือประโยชน์ในส่วนใดส่วนหนึ่งแห่งทรัพย์สินอันต้องเวนคืน ให้ไปอยู่ด้วยตนเองในเวลาตรวจ หรือให้ผู้แทนไปเพื่อแจ้งการขอร้องของตนต่อกรรมการ

ผู้ที่มาเองไม่ได้หรือจะให้ผู้อื่นมาแทนไม่ได้นั้น ต้องทำเป็นเรื่องราวยื่นต่อที่ว่าการอำเภอ ก่อนวันที่กรรมการมาตรวจ

มาตรา ๒๑ เมื่อถึงวันกำหนดนัด ให้กรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ชี้แจงต่อหน้าผู้เกี่ยวข้อง หรือต่อหน้าผู้แทนให้ชัดเจนเท่าที่จะทำได้ ว่าทรัพย์สินใดบ้างซึ่งต้องการเวนคืน และมีกำหนดเขตเพียงใด ในกรณีที่หลักเขตทำลายหรือสูญหาย ให้กรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จัดการให้ปักหลักเขตเสียใหม่

กรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องรับพิจารณาคำขอร้องทั้งที่เป็นหนังสือหรือด้วยวาจา ทั้งต้องพิจารณาเรื่องราวซึ่งมีผู้ยื่นไว้ต่ออำเภอตามความในมาตรา ๒๐ วรรคสุดท้ายด้วย

เมื่อมีข้อพิพาทกันด้วยเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอันต้องเวนคืน หรือด้วยเรื่องสิทธิอื่น ๆ ซึ่งทำให้บุคคลชอบที่จะ

เรียกเงินค่าทดแทนได้ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการพยายามไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทนั้นให้เป็นที่ตกลงกันเสีย

ให้กรรมการทำบัญชีรายชื่อผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินอันต้องเวนคืน กับบัญชีรายชื่อผู้อ้างว่ามีสิทธิในทรัพย์สิน นอกจากกรรมสิทธิ์ ซึ่งควรจะได้รับเงินค่าทดแทน และบัญชีรายชื่อผู้ขอรับชำระเงินจากค่าทดแทน แบ่งแยกให้รู้ว่าเป็นคำขอร้องที่ไม่มีข้อโต้เถียงประเภทหนึ่ง และเป็นคำขอร้องที่ยังมีข้อโต้เถียงอีกประเภทหนึ่ง

ให้กรรมการปิดประกาศแจ้งความไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอแจ้งวันที่ได้ทำการตรวจสอบนั้นด้วย

มาตรา ๒๒ ให้กรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ทำความตกลงกับผู้มีสิทธิซึ่งไม่มีข้อโต้เถียง และพยายามทำความตกลงกันในเรื่องจำนวนเงินค่าทดแทนอันจะต้องใช้ให้นั้น

เมื่อได้ตกลงกันในเรื่องนี้แล้ว ให้เขียนข้อตกลงและเงื่อนไขลงไว้ แล้วให้ทั้งสองฝ่ายลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพะยาน

เมื่อได้จ่ายเงินค่าทดแทนตามที่ได้ตกลงกันนั้นแล้ว ให้เจ้าหน้าที่มีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินอันต้องเวนคืนนั้นได้

มาตรา ๒๓ ถ้าทั้งสองฝ่ายตกลงกันไม่ได้ ให้เจ้าหน้าที่มีหนังสือเสนอกำหนดราคาเด็ดขาดไปให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบ

หนังสือเสนอราคาเด็ดขาดเช่นนี้ เมื่อมีใบรับหรือรายงานของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยมีพยานอย่างน้อยสองคนลงนามรับรองว่าได้ส่งแก่ผู้รับโดยถูกต้องแล้ว ให้ถือว่าได้ส่งแก่ผู้รับแล้ว

มาตรา ๒๔ ถ้าคำเสนอของเจ้าหน้าที่ไม่มีคำสนองรับภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับคำเสนอนั้น คู่กรณีแต่ละฝ่ายมีสิทธิที่จะขอให้ตั้งอนุญาโตตุลาการดั่งที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ ได้

ถ้าผู้มีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าทดแทนไม่เสนอตั้งอนุญาโตตุลาการดั่งกล่าวภายในกำหนดหกเดือน ให้ถือว่าราคาเด็ดขาดที่เจ้าหน้าที่เสนอเป็นเงินค่าทดแทน และเมื่อได้วางเงินต่อศาลแล้ว เจ้าหน้าที่มีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นได้

มาตรา ๒๕ ถ้าหาตัวบุคคลซึ่งจะเป็นผู้รับเงินค่าทดแทนไม่พบ ให้กรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์กำหนดจำนวนเงิน

ค่าทดแทนตามที่เห็นสมควร และวางเงินจำนวนนั้นไว้ต่อศาล

เมื่อได้วางเงินต่อศาลแล้ว เจ้าหน้าที่มีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นได้

ถ้าภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันวางเงิน ผู้มีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าทดแทนแสดงตนให้ปรากฏ ผู้นั้นจะยอมรับเอาจำนวนเงินซึ่งกรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์วางไว้ หรือขอให้ตั้งอนุญาโตตุลาการก็ได้

เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีแล้ว ห้ามไม่ให้ร้องขอตั้งอนุญาโตตุลาการ และผู้มีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าทดแทนจะร้องขออย่างอื่นไม่ได้ นอกจากจะขอรับเงินค่าทดแทนที่วางไว้ต่อศาลดังกล่าวมาแล้วให้เป็นการเสร็จกันไป

มาตรา ๒๖ ถ้าก่อนที่จะได้ชำระเงินค่าทดแทนให้แก่ผู้มีสิทธิที่จะได้รับ หรือก่อนพ้นกำหนดหนึ่งปีดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ หากมีข้อพิพาทเกิดขึ้นด้วยเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ต้องเวนคืน หรือด้วยเรื่องการแบ่งส่วนแห่งเงินค่าทดแทน ให้กรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือเจ้าหน้าที่แล้วแต่กรณี พยายามไกล่เกลี่ยคู่พิพาททุกฝ่ายให้ปรองดองตกลงกันในจำนวนเงินค่าทดแทน

เมื่อทุกฝ่ายตกลงกันเฉพาะจำนวนเงินค่าทดแทน แต่ไม่ตกลงกันในเรื่องส่วนแบ่งแล้ว ให้นำเงินจำนวนที่ตกลงกันไปวางศาล เงินจำนวนนี้ให้โอนหรือแบ่งตามคำพิพากษาของศาล หรือตามข้อตกลงแห่งคู่กรณี เมื่อได้วางเงินแล้วให้เจ้าหน้าที่มีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นได้

เมื่อไม่เป็นที่ตกลงกันได้ในจำนวนเงินค่าทดแทน ให้เจ้าหน้าที่บอกกล่าวเป็นหนังสือเสนอจำนวนเงินค่าทดแทนเด็ดขาดไปยังคู่พิพาทดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑ ถ้าคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยอมรับเอาตามจำนวนที่เสนอเช่นนั้นภายในสิบห้าวัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับคำเสนอนั้น ทุกฝ่ายมีสิทธิขอให้ตั้งอนุญาโตตุลาการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙ ได้ และให้นำมาตรา ๒๔ วรรคท้ายมาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อได้จ่ายเงินค่าทดแทนเสร็จไปแล้ว หรือเมื่อได้วางเงินต่อศาลตามมาตรา ๒๔ วรรคท้ายแล้ว หรือเมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งปีดังกล่าวมาข้างต้น เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลผู้ที่มาเสนอคำขอร้อง ผู้ขอร้องมีสิทธิแต่จะฟ้องร้องบุคคลผู้ได้รับเงินค่าทดแทนไป หรือผู้ซึ่งมีชื่อว่าจะได้รับเงินที่วางศาลไว้เท่านั้น

มาตรา ๒๗ เมื่อไม่ปรากฏผู้เป็นเจ้าของหรือบุคคลอื่นผู้มีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าทดแทน หรือไม่มีคำร้องเช่นนั้นในเวลาหรือก่อนเวลากรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ทำการตรวจ เจ้าหน้าที่จะเข้าครอบครองทรัพย์สินในเวลาใด ๆ ภายหลังการตรวจนั้นก็ได้ แต่เมื่อเสร็จการตรวจแล้ว บุคคลผู้มีสิทธิตามพระราชบัญญัตินี้ชอบที่จะเรียกร้องเอาเงินค่าทดแทนจากเจ้าหน้าที่ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้ปฏิบัติตามวิธีที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔

มาตรา ๒๘ ถ้าปรากฏแก่เจ้าหน้าที่ว่า ผู้มาขอร้องในขณะหรือก่อนที่กรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ทำการตรวจนั้นไม่มีสิทธิอย่างใดดังที่กล่าวไว้ในมาตรา ๑๑ ให้เจ้าหน้าที่กำหนดเงินค่าทดแทนตามที่เห็นสมควร และวางเงินจำนวนนั้นไว้ต่อศาล

เมื่อได้วางเงินต่อศาลแล้ว เจ้าหน้าที่มีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นได้

บุคคลดังกล่าวในวรรคแรกหรือผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลแสดงสิทธิของตน สำหรับกรณีผู้มีส่วน

ได้เสียเป็นผู้ร้อง ให้ศาลส่งสำเนาคำร้องให้บุคคลดั่งกล่าวในวรรคแรกทราบด้วย เมื่อศาลได้สั่งหรือพิพากษาแสดงว่าบุคคลใดมีสิทธิ บุคคลนั้นจะยอมรับเอาจำนวนเงินซึ่งเจ้าหน้าที่วางต่อศาล หรือขอให้มีการตั้งอนุญาโตตุลาการตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

มาตรา ๒๙ ถ้าจะต้องตั้งอนุญาโตตุลาการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่งอันว่าด้วยอนุญาโตตุลาการมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔
บทเบ็ดเสร็จ

มาตรา ๓๐ ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่ใช้เงินค่าทดแทนซึ่งได้กำหนดไว้ตามที่ตกลงกันเอง หรือตามที่อนุญาโตตุลาการกำหนดให้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตกลงกัน หรือวันที่อนุญาโตตุลาการชี้ขาด ให้คิดดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี

มาตรา ๓๑ ถ้าผู้มีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าทดแทนปฏิเสธไม่ยอมรับเงินค่าทดแทนซึ่งได้ตกลงกำหนดกันเองก็ดี อนุญาโต

ตุลาการกำหนดให้ก็ดี เมื่อเจ้าหน้าที่ได้นำเงินค่าทดแทนเช่นว่านั้นวางศาลแล้ว เจ้าหน้าที่มีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินได้

มาตรา ๓๒ การร้องขอรับเงินที่วางไว้ต่อศาลนั้น ให้ร้องขอรับภายในสิบปีนับตั้งแต่วันวางเงิน ถ้าไม่ร้องขอภายในกำหนดเวลาเช่นว่านั้น ให้เงินนั้นตกเป็นของรัฐ

มาตรา ๓๓ ผู้ใดขัดขวางไม่ยอมให้เจ้าหน้าที่เข้าครอบครองทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๓๔ พระราชกฤษฎีกาซึ่งประกาศใช้โดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ให้คงใช้บังคับได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้ประกาศใช้ก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้มิได้กำหนดเงินค่าทดแทนไว้โดยเฉพาะ ให้กำหนดเงินค่าทดแทนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกา

การเวนคืน และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ได้ปฏิบัติไปแล้วก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นอันใช้ได้

ผู้รับสาเองพระบรมราชโองการ
จอมพล ป. พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :— เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ได้ใช้มานานแล้ว สมควรปรับปรุงให้เหมาะสมแก่กาลสมัย ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ ก็ได้บัญญัติเกี่ยวกับการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไว้ สมควรแก้ไขให้ถูกต้องต้องกัน ในการนี้ควรจะได้บัญญัติเป็นพระราชบัญญัติใหม่ทั้งฉบับ.